
Határ Győző

ÁLMATAG OROSLÁN

alszik az oroslán
maga-barlangjában
maga-barlangjának
omló robajában
düledék folyosón
hallik horkanása
hűl már ha kifújta:
maga-fújta kása

hahogy horkol azért
nyitva az a Félsem
nem nyit alvó szemet
oroszlán egészen
farka ha megrebben
felhorgad sörénye
s egész fejedelmi
veszedelmes lénye –

nincs annál rettentőbb
mint nemes-garázda
hím oroslán álmán
álom szélesvászna
ugrásra mereszi
minden álom-tagját
ahogy képfaragók
márványba faragják

homok birodalmán
jeles bömbölését
ahogy kiereszti
fut az aprónépség
élete-meghagyni
kíméletét esdi
– sosem elég neki
a fejedelmesdi

(...fogatlan oroszlán!
 rádúl palotája
 holott eldöglését
 csakigen korállja
 hamar vón': a falka
 odagyúl szagára
 s hiénabendőben
 végzi éjszakára...)

felásít lecsukja
 nyála is lecseppen
 nagy csendesség támad
 az omló veremben
 csak a denevérnép
 lógó hadát hagyja
 s mint fölötte élő
 freskót elfogadja

THE HUMAN PREDICAMENT

„BEHOLD BRETHERN BEHOLD
 THE HUMAN PREDICAMENT!”

Oj! Jiszróél! még a
 nadrágja is telement
 az ÚrJézusnak hogy
 felmustrálta a Katlant
 s benne az ezerszáz milljom
 megválthatatlant

zsidóul ahogy ért nyúzta
 Urát s Istenét
 Atyám! amaz ezerszám milljom
 hitvány szemét
 ahogy dül fül fal csivog nyivog
 picsog fecseg
 nem lelmi közöttük egy szem
 tisztos-rendeset

pöcegödröd ez – valamit
tenni kéne már!
Tenni? Te szentlelkembül-lelkedzett
Nagy Szamár
minek vertem beléd?! hogy „*azt is
szeretni kell...*” –
de jól mondod: szemét hát égjen
égessük el

Mennyültőhelyt íraték
MINDENSÉG PROTOKOLL
eztán legyen föld s az ég
HATÁRTALAN POKOL
És üvölt a Katlan és
átkot jajveszékel
hogy reng a Trón s inog ki rajt'
mennyekebe' székel:

„Ki semmiből-teremtőn tettél
tenger népet
képedre s hasonlatosságára
– szemétnek
Emberisten Fiad kiben
nem lelsz makulát:
égünk égünk – ő is!
átkozza Atyja Urát

sehol Szabadító ki Új
Üdvöt megjelent:
nem lohad tüzünk – égten-ég a
Fent ég a Lent
dögség: istennek aki vagy – te
Szent Eszement:
„BEHOLD BRETHREN BEHOLD
THE HUMAN PREDICAMENT”

álomkezdeményből – 2001. 10. 16.

ARCOK

a zenéről – álmofogalmazásban

1. Domináns

Szakállas, lobogó bakomparttal. Összevonja szemöldökét; orrcimpája kelepel. Fenyegető-tarjagos-haragos, *furibondo con rabbia*. Gyógyíthatatlan-zsarnoki. Fátuma – vágy-őrülete: nem a trón, hanem a trónról való letaszíttatás.

2. Szubdomináns

Engedékeny. Engesztelő mosollyal. Szeme jobbra-balra villan: igen hamiskás. Homlokráncái kisimulóban; fürtös hajtincseit kényesen szétrázza, *arpeggiando*: amilyen selymes-fényes, méltán büszke hajkoronájára.

3. Tonika

Nagy álmatag belenyugvással. Elomló odaadás, a boldogság előérzetében. Látszik az arcán, hogy alul, altestével hosszan nyújtózkodik, és lábfejét (*diminuendo*) kirúgja.

4. Moduláció

Ábrázatok fel-felvillanó sora. Kiszúrt szemek; félrelógó nyelvek. Húzódózó-bizonytalan. Majd fogja magát, *impetuosamente* megugrik, mint a vadszamar, és hátrarúg. Azal felnyerít, és beleugrik az új, zöld-patinás fürdőmedencébe (bronzarany) – kellemesnek találja, felfedezi és felölti Új Ábrázatát.

5. Vezérhang

„Nincs lebocsátkozás”. Szédülődvé nézi a sziklatorok-szakadékot a lába alatt. Görcsös fohászzkodásába beleverejtékezik, szemöldöke csöpög. Körmei a *sempre forte* kapaszkodásban kimarjultak. Halálra zúzódni? Már azt se bánná. De kilüktet benne a Vérparancs: „fel! fel!” Neki csak felfele szabad az út. Szőrmentén, a tonika hátára.

6. Szűkített szeptim

A khaoszmosz – az az életeleme. A rémület rángatózik arcán: sárkányok *rubato barbara* világán lépdél; emeletes szalamandrák, tűzben élő toronyszörnyek taraján ugrálva keresi egyensúlyát. Vajon meglesi? Mondjatok érte egy *ricercare* miatyánkot – hadd lelje meg oldó zárlatát, és idvezüljön ő is, késleltetéseivel, valahol félúton a domináns és a tonika között.

7. Egyházi zárlat

Felbőffent. Megröstell. Csendes indulenciával, kegymosoly: „nem tehet róla”. *A cappella* napirendre tér a történetek fölött (a szellentés ördögét még az éjjel elűzte volt keresztvetéssel), és hamar idő múltán, gyermeki vigyorvágyakozással tovaúszik a tonika boldogság-óperenciáján.

TÉNYÁLLADÉK

Az alábbiakban csupán tényeket álladékolok. Álomtényeket, olyanokat, amelyek hat-szorta hangosabban harsognak, és hétszerte domborúbbak, mint az éber valóság oly igen homorú távlata.

Új házat vettem. Épp beköltözöm. Új házam *palladianesque* reneszánszsal fertőzött angol neoklasszikus; ami giccses benne, az is behízeltető és ízléses, látványos és barátságos. Még nem tudom, mi minden van benne, de tizenkét lépcsős, üvegtetős, magas portikusza után ítélve legalább tizenkét szoba (egyik-másik terem vagy majdnem az), a télikert hátul (ha van) lélegzetelállító. Százados szőlőtőkével.

Felhágok lépcsőimen, és elégedett rácsudálkozással mustrálok a bejárati pihenőn, fenn, kétfelől a két termetes „*lampadát*”. Lámpásom, ez a kettő, külön mellvédposztamensen pöffeszkedik, fazettás üvegezéssel: lámpatartók, jól megrajzolt kovácsoltvas és szürke márvány keret. Bennük, kétfelől (fáklyák helyett) két, fáklyát formázó, öreg lámpakörte. De amilyen pókhálósak, vajon égnek-e?

Hol a kapcsoló? Körülfürkészek. Minden zezuguban. Kapcsoló sehol.

Ahol a, máris kéznél a kislétra. Odatámasztom, felmászom rá – rálelek. A legsarokban. A kapcsoló!

Legalább százéves, özönvíz előtti villanyszerelvény. Életveszélyes. Megkockáztatom. A „fáklyalámpák” felgyulladnak.

De igazán égnek-e? Ebben a nagy nappali világosságban: tudja a manó.

Kémlelem. Elárnyékolom a tenyermemmel. *Talán*. A csiszolt üveg sápadtan megcsillan. *Égnek!* Az enyéim! minden működik, minden jó.

Azám, ha már itt tartunk, mármint a beköltözésnél, üdvös és ajánlatos volna szigetországi szokás szerint összeismerkedni a szomszédokkal. Házavatás? Az is lesz, házavatás, virágkeretes meghívókkal (*Répondez s'il vous plaît*).

A szomszédság szorgos paraszti népe úgy van itt, hogy egyszerre kívül és belül. A házban üldögélnek, dugványoznak, ültetnek, kapálnak. Mellettem fiatal surmó legény, pörge kalap a fején, barna bőr, egyiptomias arcél; a szomszédbarátság jegyében kezét rázok vele, belekezdünk. A szokásos angol semmitmondások, ciccegés, mammogás, hümmögés – a lényeg gondos kerülgetése. Megkérdem (csupáncsak miheztartás végett), hogy hogy hívják. Bemutatkozik:

– Doctor Alaistair Macfarlain.

Ej, no. *Doktor*. Ki gondolta volna. A kölyökgólya képe, a pörge kalapja után ítélve.

– És milyen doktor?

– Hát... Olyan.

– Olyan milyen?

– Olyan mindenféle.

– Jogi? Közgáz? Politológus?

– Is-is.

Egyszeriben felfedezem benne az „értelmiségit” (és titkon, magamban, mentegőzöm, hogy ezt az egyiptomi arcélt parasztyereknek néztem). Invitálok: beszélges-sünk, ismerkedjünk; téma lesz bőven. Menjünk be.

Beljebb nyomulunk valami csupa szekrény, labirintikus előtérfélébe, s onnan tovább az emeletes átmenőhallba. Az öreg facsillár alatt megállok (kockáztatva, hogy amilyen

faragott, rám szakad és agyonüt), kővé meredve nézem, amit látva látok. Nem tudom a szemem levenni róla. Ott fedezem fel a barna burkolatos, jakobeánus kandallósarokban.

Mellvédmagas, ornamentális aranypodeszten kirakati miniszínpad él és mozog, sűrög-forog, beszél és gesztikulál. Egy másik minivilág – és benne minden, de minden hajszára ugyanaz kicsinyben, ami kívül, előtte-körülötte, a külső világ, nagyban.

Csak ami itt kívül, velünk, életnagyság egy az egyben, odabenn a miniszínpadon annak alig tizede.

Mi ez? Szimulákrum? Látszatjól tartás? A láttatás látszata?

Ahogy lessük-nézzük-tárgyaljuk a látottakat, mi is ott vagyunk, picinyben: ugyanaz a mozdulat, testtartás, hanghordozás, ugyanaz a minden. Ésde ami kivált kísértetiesen *különös*: hogy mindez velünk szinkronban történik. Mozdítom a könyököm, a kirakati miniszínpadon a magam minibábja, az eleven marionett könyöke – velem mozdul. Úgy élő-eleven, mint én, idekint, egy az egyben.

Az a csodálatos, hogy nem csodálkozom. Elfogadom. Így szereti. Ezt csinálja. Ez tartja benne a lelket, ezért él. Alaistair – úgy mondta. Meg is kérdem tőle, Alaistairtól:

– Ez a hobbjja?

– Ez a hob bim.

– A vesszőparipája?

– Úgy is lehet mondani.

– Mióta?

– Gyerekkorom óta.

– Nehéz?

– Megvan a fortélyja.

– Nem hiszek a szememnek-fülemnek!

– Nézze! Hallja?... Ugyanazt mondja kicsiben. Ugyanazt kérdezi!

– Megtanulhatnám?

– Késő már nagyon. Mint a hegedűvirtuóznak: négyéves korban.

– Elkezdeni?

– Akkor kell.

Nézem-nézem, nem győzöm kinézni magam a látványon. Az az ajakpüörítés, az az incuri-pinduri szájmozgás, az a cérnavekony cincogi hangicsálás! Hogyan csinálja? Akármit teszünk-beszélünk-mondunk, az utolsó *szóig*, az utolsó *taglejtésig*. Nem tudok *odafordulni*, hogy ne fordulnának *utánam*. Ugyanakkor, ugyanaz. Ott vagyunk, megtörténünk az üveg alatt, teljes *egyidejűségben*. A miniatürizálás csodája.

És hogy van ez? Az is hús és vér? Szíve? Pulzusa? Ver? Vagy csak szimulákrum?

Ha az volna, nem volna ott; és mi... –

És mi? Nem volnánk sehol?

Nem árulhatom el. Elrontanám a játékomat.

Hát játék és nem hobbi?

Is-is.

„Is-is”, mondja megint. Behódolok, meghunyászkodom. Elfogadom: nincs ebben semmi különös. A világ legtermészetesebb dolga.

Jut eszembe, nini. Mezítláb vagyok, a papucsom sehol... *A papucsom!* A ciradás piros török papucsom! Nyilván, amikor két utcával odébb, körülnézni a környéken, elkóboroltam, lemaradt a lábamról. Ott kell legyen. Márpedig ha azt a ciradás cinóberpiros török papucsomat ott lelem, akkor nincs másképp: *álmójárás* közben vetőd-

tem arra, *holdkóros* vagyok. Álomjáró – álomban. Meg kell bizonyosodnom róla, utánanéznem, amíg nem késő.*

A kislétrát meg, amin a „*lampedához*” felmászta, ott hagytam. Még majd megszólalnak szórakozott rendtelenségemért. Máris szaladok, és künn, a „közös” (!) előkertek egyik virágágyásának dekoratív falpereme mellett meglelem, amit kerestem: hosszanti, ügyeske váját. Épp akkora.

Vízszintesre billentem, és belehelyezem kislétrámat, amely hálásan dorombol. Akkurátus kuckó – „kutyaoól” –, épp kislétrának való.

Elégedetten körülnézek, hogy van-e valaki új szomszédnak kifogása ellene, ill. ellenem: de senkinek. És akkor, mint aki jól tényálladékolat álmban, szörcsenek-szusszanok.

Körülöttem már is éber a világ, oly tökéber, mint nyitott szemmel – jómagam.

álom: 2002. 07. 07.

Ferdinandy György

LOMTALANÍTÁS

1

A repülőút az idén is a szokásos módon alakult. Kitavasodott, találtam egy olcsó jegyet, befizettem. Hófehérke elkéredzkedett a munkahelyéről, beraktam a táskámba a kéziratokat. Az utasbejáróból az idén is visszanéztem. Állt ő is, nézett. Nem integetett.

Mire lemegy a nap, tintakék levegőben úszik a gép. A légikisasszonyok kihozzák a vacsorát. Később valami idétlen film következik, ablak melletti ülésen ilyenkor már aludni lehet.

Úgy, mint minden tavasszal, idestova negyven éve. Azt szoktam mondani: mint a vándormadarak. Ösztönösen, reménykedve, ha még használható lenne a szó, azt mondanám, már-már boldogan.

Hát csak így. Lehunyom a szemem, kinyújtom a lábam az ülések alatt. Egy pillanatra elfelejtem, hogy az idén – negyven év óta először – minden megváltozott. Most van először úgy, hogy nincs kihez hazamennem. Hogy odaát, az Óvilágban senki sem vár, mint mondtuk: a repülő-pályaudvaron.

Hófehérke ilyenkor már hazaért. Vajon mit csinálhat? Rakodik, áthúzza az ágyat? Vagy a párnába fúrja a fejét? Holnap elkezd számolni a napokat.

Hajnali két óra, felébredek. A látóhatáron hosszú, sötét vonal: ott, ahová igyekszem, már kel a nap. Még egy hete sincs, hogy ilyenkor, hajnalban megszólalt a telefon: – Édesanyánk meghalt – mondta öcsém.

Némán feküdtem az ágyon. Azután elkezdtem összepakolni a kéziratokat.

Vasárnap reggel szoktam felhívni anyámat. Reggeli közben, amikor odaát délután három óra van. Békések és vidámak ezek a műholdas beszélgetések. Hófehérke sza-

* „Aki holdkóros, az nem felel tetteiért.”